

Asia: VN/23778/2022

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen materiaaliselosteesta

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu materiaaliselosteen laadinnan menetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Kyllä

b. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta sen avulla saadaan käsitys rakennusten materiaalivirroista Suomessa?

Ei

c. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Kyllä

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Ei

e. Muita yleisiä kommentteja:

Green Building Council Finland kiittää mahdollisuudesta lausua ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta välttämättömästä lakiuudistuksesta, joka on linjassa muuallakin Euroopassa kehitettävän säädösohjauksen kanssa. Ehdotus täydentää olemassa olevaa rakennuslu-pavaiheen ohjausta ja mahdollistaa tulevaisuudessa purkujätteen hyödyntämisen tehok-kaammin.

Ehdotetulla lainsäädännöllä on tärkeä tavoite edistää hankkeiden vähähiilisyttä ja kiertotalouden mukaisuutta. Kuitenkin nykymuodossaan jää ehdotuksen vaikuttavuus melko suppeaksi, jopa teoreettiselle tasolle. Osallistumme mielellämme asetusluonnoksen jatkokehitykseen, sillä materiaalivirtojen kartoittaminen hankkeissa on välttämätöntä kiertotalouden toteutumiselle.

Green Building Council Finland (FIGBC) on Suomen vaikuttavin ja laaja-alaisin kestävä rakennetun ympäristön yhteistyöverkosto. Green Building Council Finlandin tavoitteena on, että rakennettu ympäristö on keskeinen osa ilmastonmuutoksen ratkaisua. Toimintam-me vaikutus muodostuu osallistavasta yhteistyöstä sekä asiantuntijoidemme ja kansainvälisen verkostomme näkemyksestä. Tämänkin lausunnon laatimiseen on osallistettu 300:aa yritys- ja yhteisöjäsentämme.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen materiaaliseloste

Perustelumuistion mukaan ”Tarkennukset kohdistuisivat asetuksenantovaltuuden mukaisesti materiaaliselosteen laatimiseen ja sisältöön sekä selosteen säilyttämiseen.” Kuitenkin vaikuttavuuden kannalta olisi tärkeää, että selosteen käyttämisestä ja täydentämisestä rakennuksen elinkaaren aikana olisi maininta. Materiaaliselosteen kytkeminen esimerkiksi käyttö- ja huolto-ohjeeseen olisi kannatettavaa. Käyttö- ja huolto-ohjeen uudistamisessa tulisi tällöin huomioida materiaaliselosteen antamat mahdollisuudet ja reunaehdot. Varmistamalla materiaaliselosteen käytettävyys, tuemme sen huolellista laatimista ja säilymistä.

2 § Materiaaliselosteen laadinta ja päivittäminen

Materiaaliselosteen oletetaan syntyvän osana rakennuksen tietomallipohjaista suunnittelua. Vaikka materiaalitietoja on alettu viedä tietomalleihin, tiedon taso on suurimmassa osassa hankkeita vielä olematon, sillä materiaalitietojen taso vaihtelee. Vaikka tuemme tietomallintamisen lisääntymistä, on oletus tietomallintamisesta tässä asetuksessa poissa paikaltaan.

Tietomallivaatimus itsessään olisi paikallaan muussa ohjauksessa, sekä tietomallien päivitysvaatimus muutoshankkeissa. Päivitettyä tietomallia tarvitaan ylläpidossa. Kuitenkin materiaaliselostetta vaadittaisiin esimerkiksi laajamittaisissa korjauksissa, joissa tietomallipohjaista suunnittelua ei yleisesti käytetä. Koneluettavuus on hyvä vaatimus selosteelle, mutta käytännön soveltamista varten tarvittaisiin tarkemmat ohjeet.

Materiaaliselosteen laatiminen ei yksin edistä kiertotaloutta, vaan olisi myös huolehdittava siitä, että se tulee käyttöön. Materiaaliseloste olisi laadittava hyödylliseksi myös rakennuksen omistajalle huolto- ja ylläpitovaiheen aikana, jotta voidaan varmistaa, että se on huolella laadittu. Tämän takia materiaaliseloste olisi hyvä sisällyttää huoltokirjaan ja päivitettävä säännöllisesti esimerkiksi kiinteistökauppojen yhteydessä.

3 § Rakennusosat

Materiaaliselosteesta on jätetty pois valtaosa kiinnikkeistä, sillä niiden merkittävyyttä on pidetty vähäisenä. Kuitenkin tieto kiinnikkeistä tai materiaalien kiinnitystavasta on ensisijaisen tärkeää rakennusosien uudelleen käytön suunnittelulle.

Nykyisen rajauksen lisäksi voisi vaatia luetteloitavan laajemmin taloteknisiä järjestelmiä sekä esimerkiksi kaiteet, jotka ovat helposti uudelleen käytettäviä.

4 § Rakennusosien sisältämät materiaalit

FIGBC kannattaa, että tuotteet jäsenellään materiaaliselosteessa samoihin pääluokkiin, joita käytetään Level(s)-arviointijärjestelmässä sekä jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012/) mukaiseen erilliskerättävien jätelajien luokitteluun. Asetusluonnos ei mahdollista rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksia elinkaaren aikana.

Rakennusosien materiaalien luokittelu erikseen lisää tietoa rakennuksen sisällöstä, mutta sen käytettävyys olisi vähäistä. Ensisijaisesti tulisi pyrkiä kierrättämään rakennusosat tuotteina. Tietomallista materiaalistauksen tulostaminen on suhteellisen helppoa, mutta käsin tehtyyn listaukseen sisältyy useita haasteita.

5 § Materiaalien alkuperä

Asetusluonnoksessa materiaaliselosteelta edellytetyt tiedot eivät oikeastaan koske materiaalien alkuperää, vaan niiden luokittelua kiertotalousasteen mukaan. Materiaali pitäisi voida luokitella useampaan luokkaan alkuperän mukaan: materiaali voi olla uusiutumaton ja uudelleenkäytetty. Vaihtoehtoisesti on tarkennettava uusiutumattomien ja uusiutuvien materiaalien luokkiin maininta primääri- tai sekundäärimateriaalista.

Vaativuudesta tulisi tarkentaa merkittävästi. Rakennustuotteiden materiaalien alkuperät voivat olla hyvinkin moninaisia ja tiedon kokoaminen haastavaa. Kuitenkin nykyisellään pyydetyt tiedot eivät juuri kerro materiaalien alkuperästä. Taulukkoa tulisi kehittää selkeämmäksi ja tiedon avoimuudesta tulisi olla maininta, jos rakennetun ympäristön materiaaleista halutaan tehdä laajempia johtopäätöksiä.

6 § Materiaaliselosteen tietojen ilmoittaminen

“Kun materiaaliselosteen tiedot jaettaisiin rakennuksen pinta-alalla, voitaisiin vertailla eri rakennusten materiaalitehokkuutta toisiinsa”. Materiaalitehokkuuden vertailu voisi olla mielekästä ja tarkoituksenmukaista kahta rinnakkaista suunnitteluvaihtoehtoa vertaillen, mutta kahden eri rakennuksen materiaalitehokkuuden vertailuun sitä ei kannattane käyttää.

Lahtinen Ella
Green Building Council Finland

Tähkänen Miisa
Green Building Council Finland